

God agronomi, hvordan skal vi klare å øke kornproduksjonen?

Jorddag på Kalnes vgs. 25. august 2015

Einar Strand
Fagforum Korn
NIBIO og Norsk Landbruksrådgiving

Målet er krevende

- Oppnås kun ved
  - Målretta innsats i hele verdikjeden
  - Fokus på økt produksjon
  - Virkemidlene må stimulere til produksjon

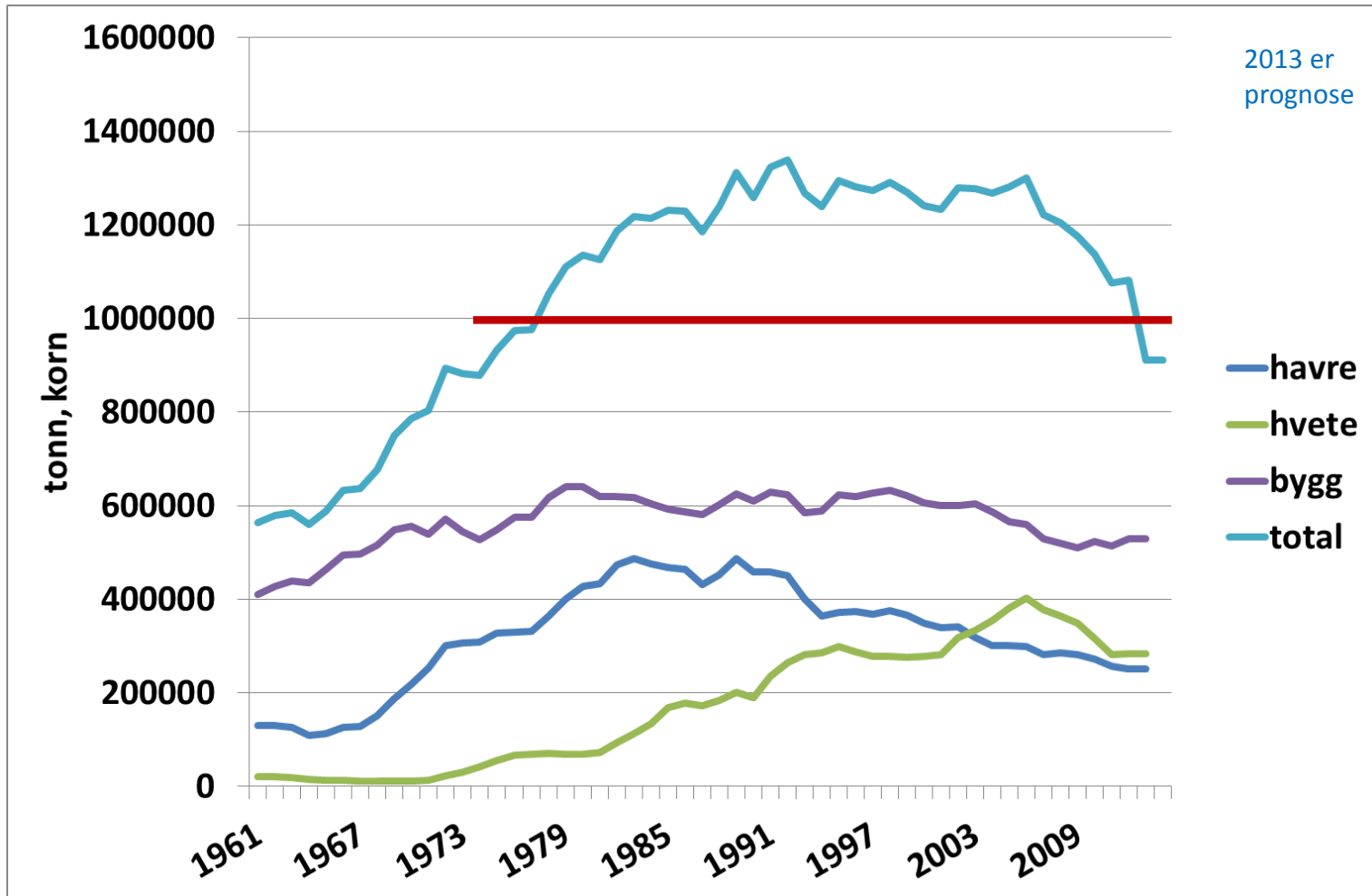
Forutsetning

Dyktige og
motiverte bønder
med framtidstro og
en forsvarlig
lønnsomhet i
produksjonen

Totalavling i norsk kornproduksjon 1961- 2013

glidende gjennomsnitt. Kilde: SSB

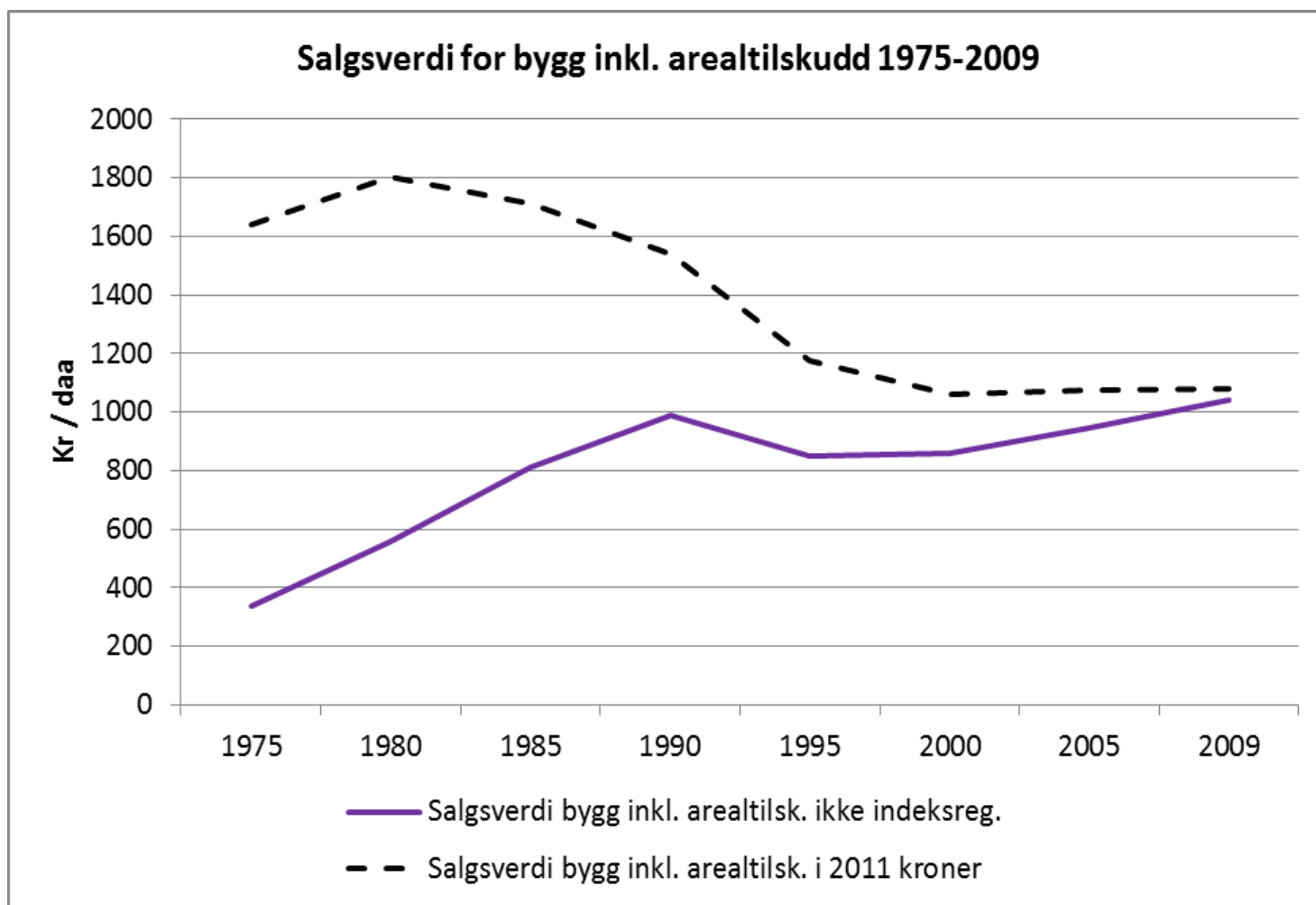
Veien til målet

- Økt areal
- Økt arealproduktivitet

Begge deler må til

Rammebetingelser

Rammebetingelser forts.

Utvikling av prisindeks for korn og ulike innsatsfaktorer

Kilde: Budsjettnemda for jordbruket

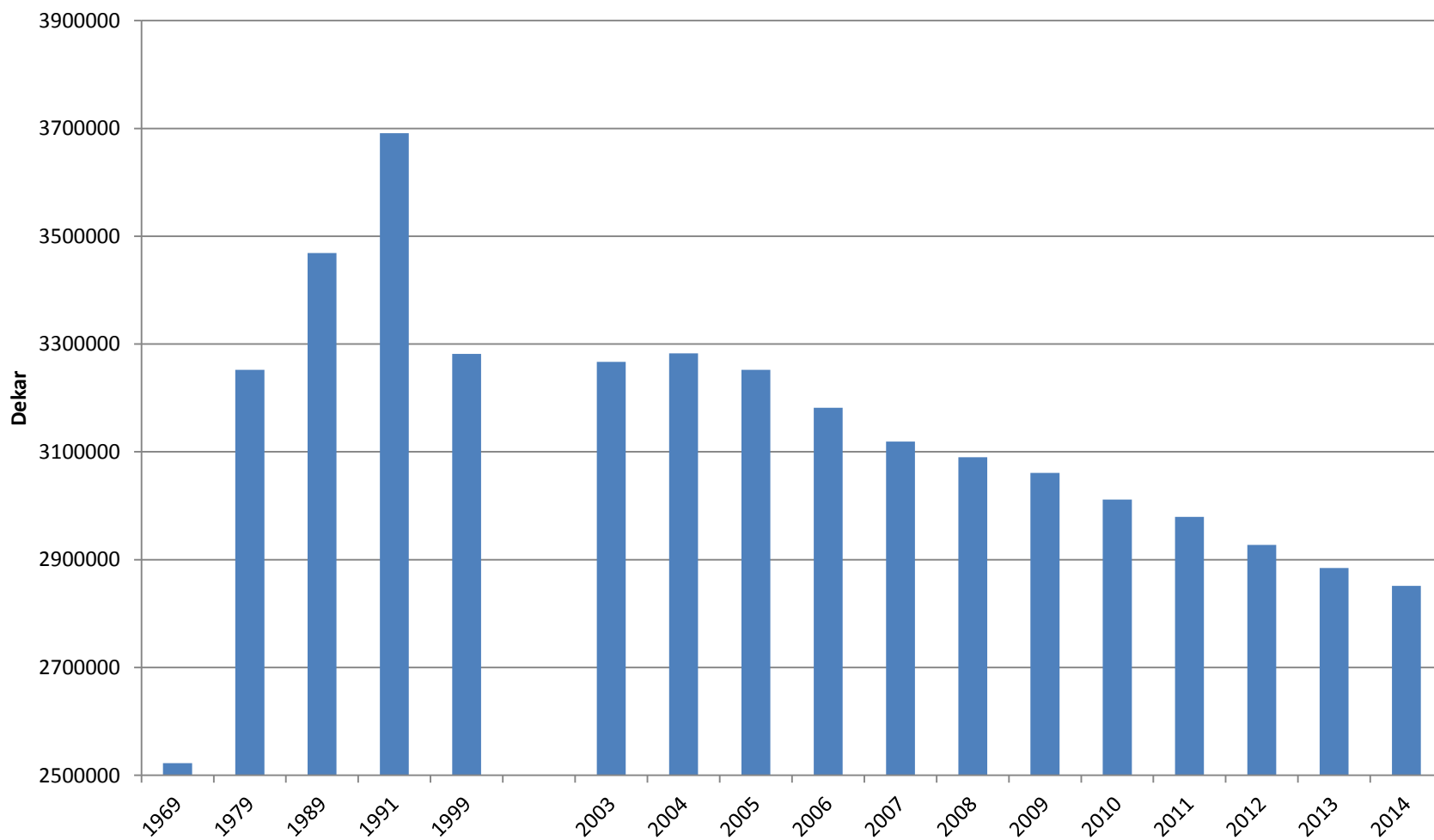
År	1975	1990	2000	2010
Korn	154,3	371,7	218,6	245,3
Gjødsel	158,1	476,9	393,5	725,4
Energi og smøremidler	204,0	789,2	1045,2	1830,3
Andre kostnader i planteproduksjon	270,8	699,7	814,5	1034,5
Skurtreskere	100	-	296,4	404,9

* 1959= 100

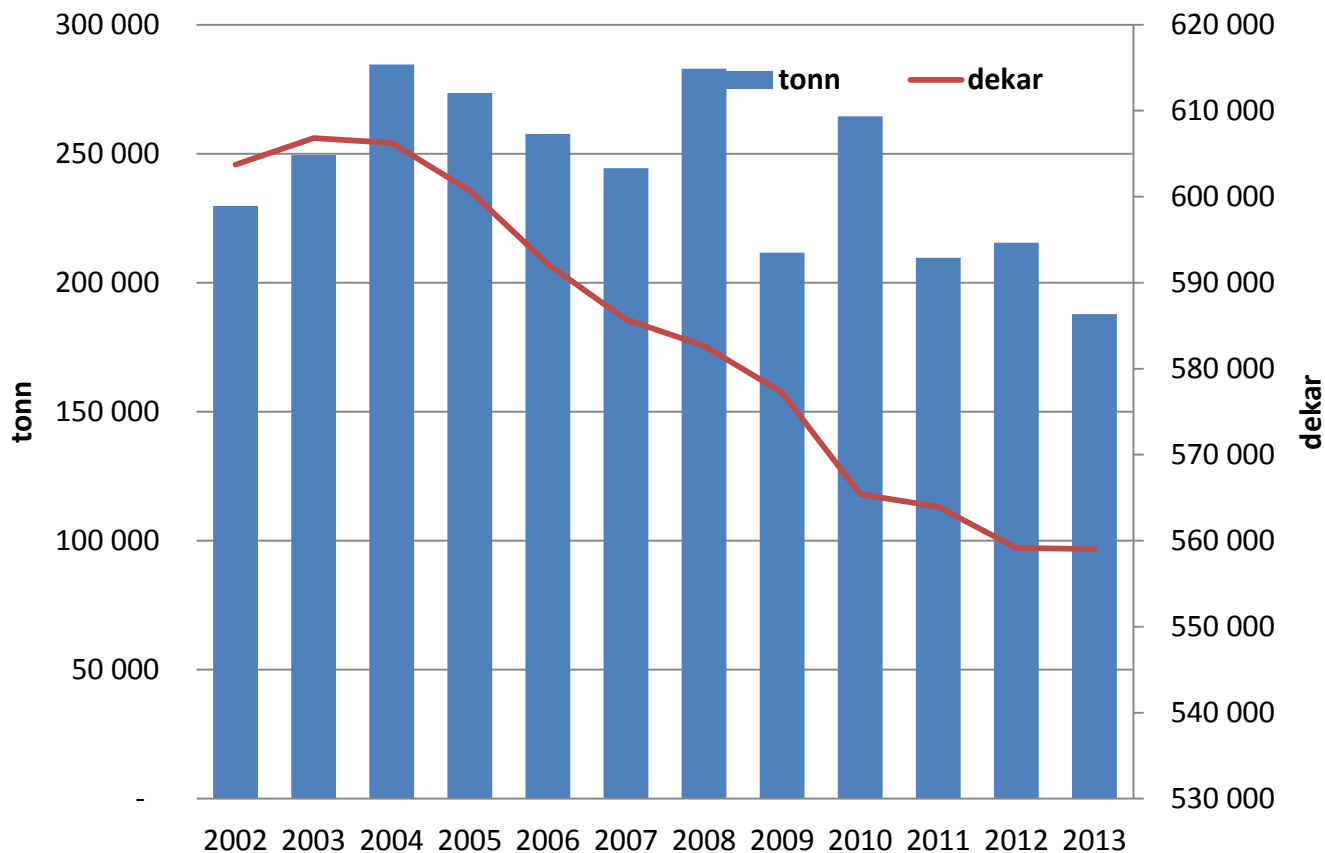
Kornarealet

Utvikling av kornarealet

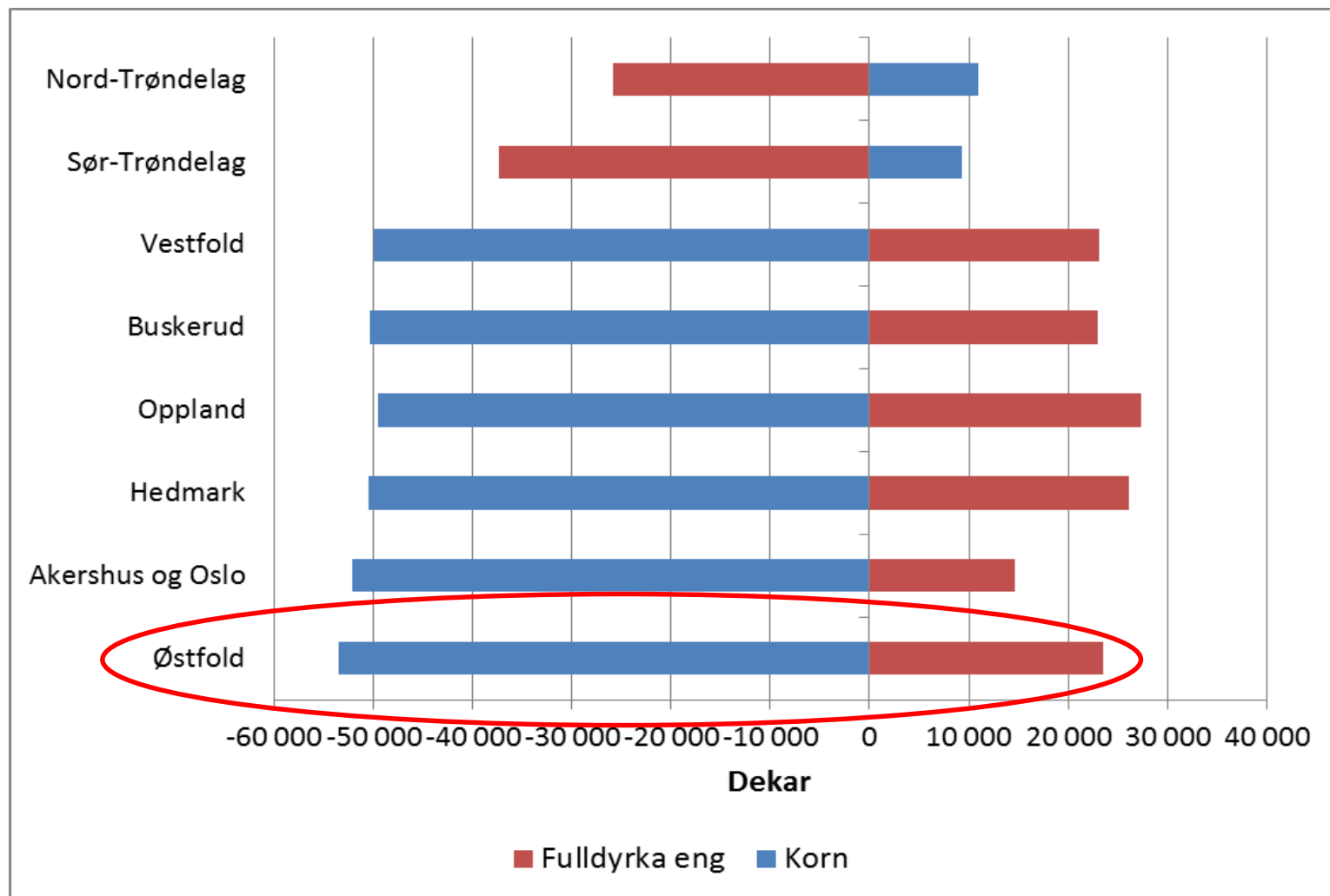

Utvikling av kornproduksjon og kornareal i ØSTFOLD

Kilde: Landbruksdirektoratet (leveransedata og produksjonstilskudd)

Endring i areal i perioden 2000 - 2012

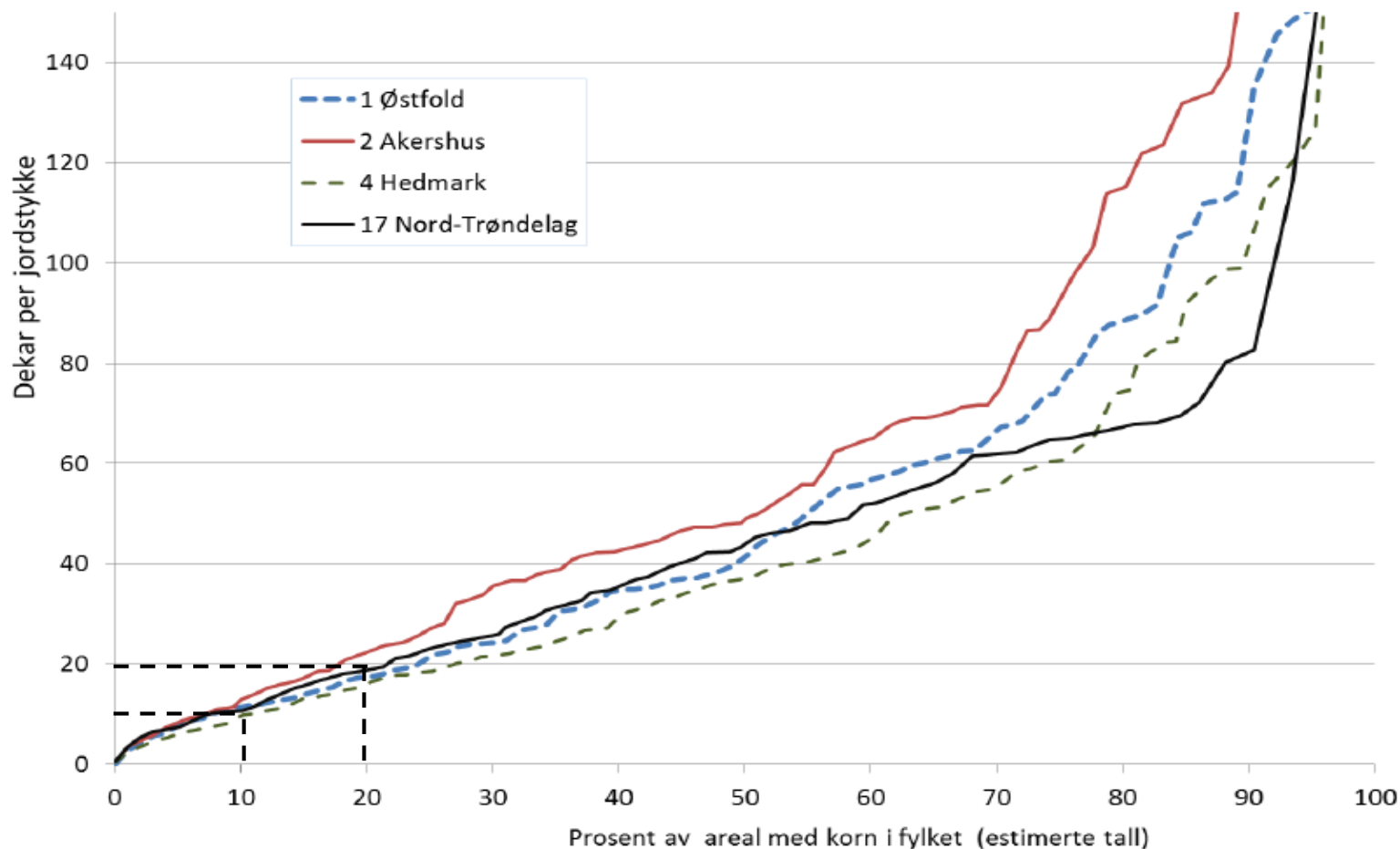
Kornarealet på Kalnes

(omtrentlige tall)

År	Jordbruksareal daa	Kornareal daa	Total kornproduksjon, tonn	Avling kg/daa
1977	1440	660	?	?
1990	1480	801	481	601
2015	1440	482	?	?

Stort kornareal på små skifter

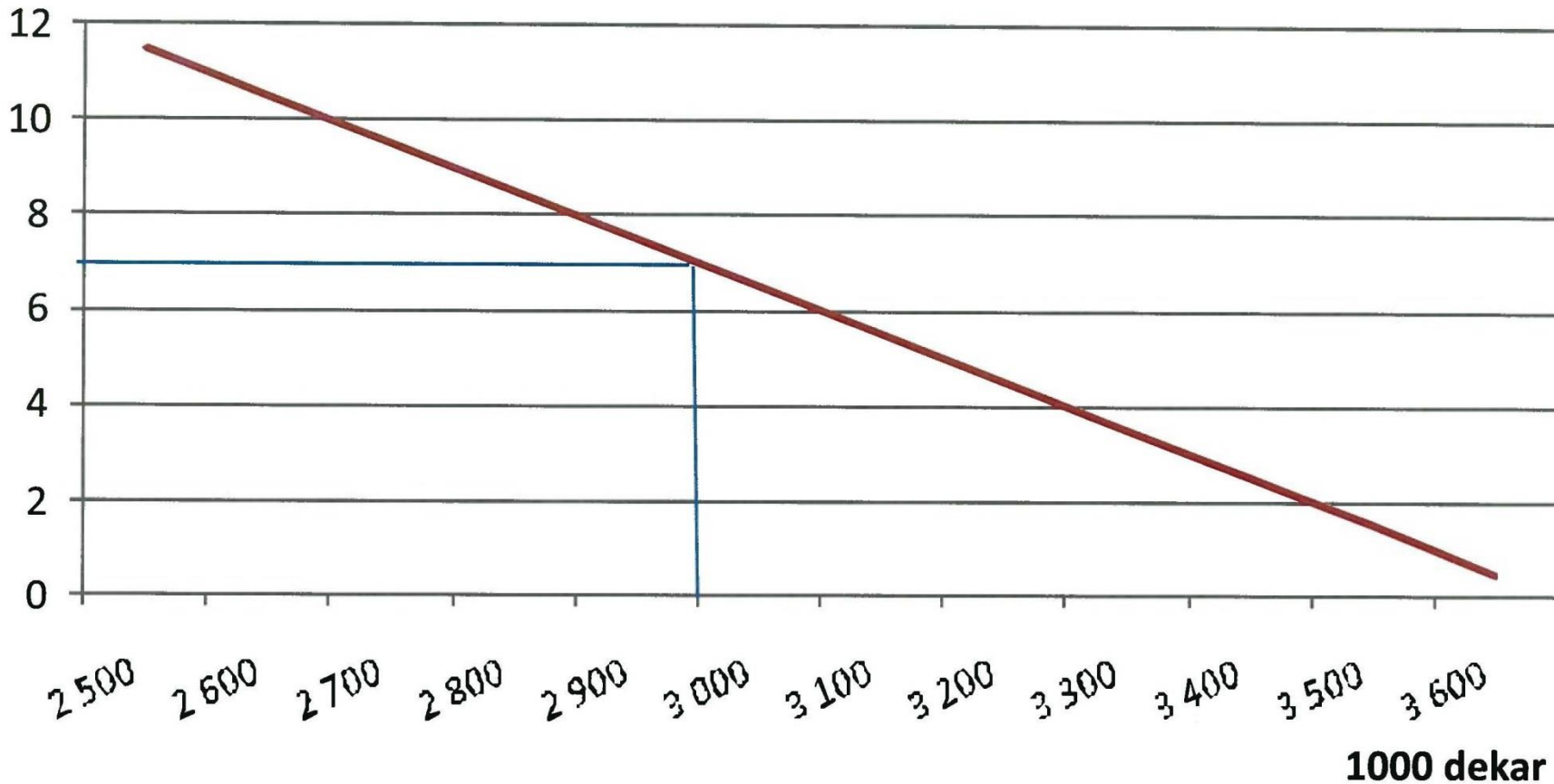
Arealer og infrastruktur

- De små arealene må tas vare på
- Styrket jordvern
- Nydyrking blir nødvendig
- Korn på arealer egnet for kornproduksjon
- Drenering må prioriteres
- Leiejord – tiltak for økt produktivitet

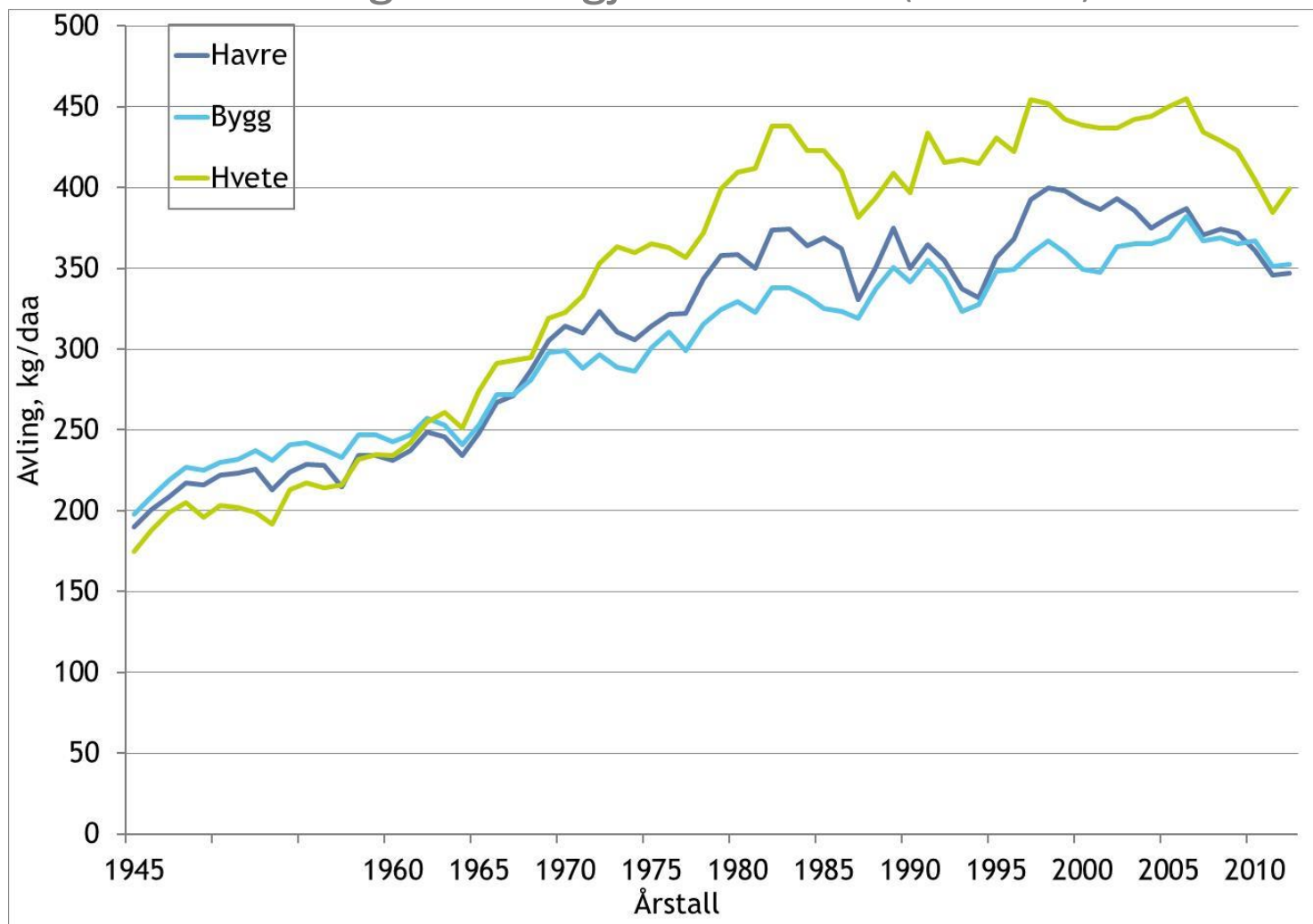

Areal x avlingsøkning for å nå målet

Årlig
avlingsvekst,
kg/daa

Avlingsutvikling, kg/daa, 1945-2012, 5 års glidende gjennomsnitt (kilde: SSB)

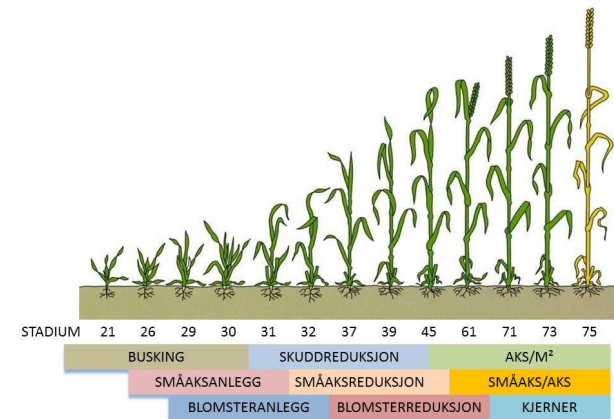
Agronomiske tiltak

Godt handtverk!

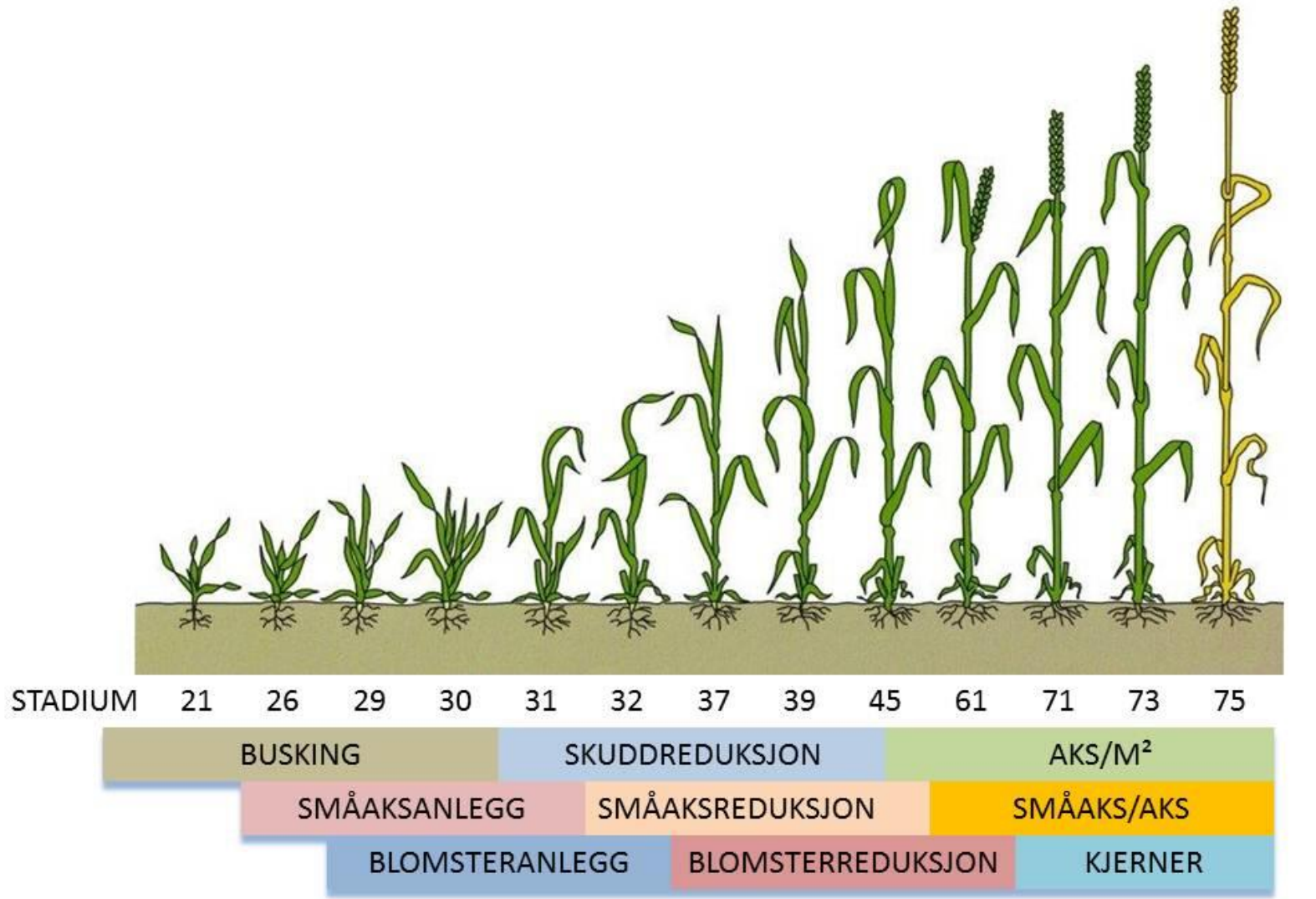

Hva gir avling?

- Antall aks per m²
- Antall korn per aks
- Kornstørrelsen (vekt per korn)

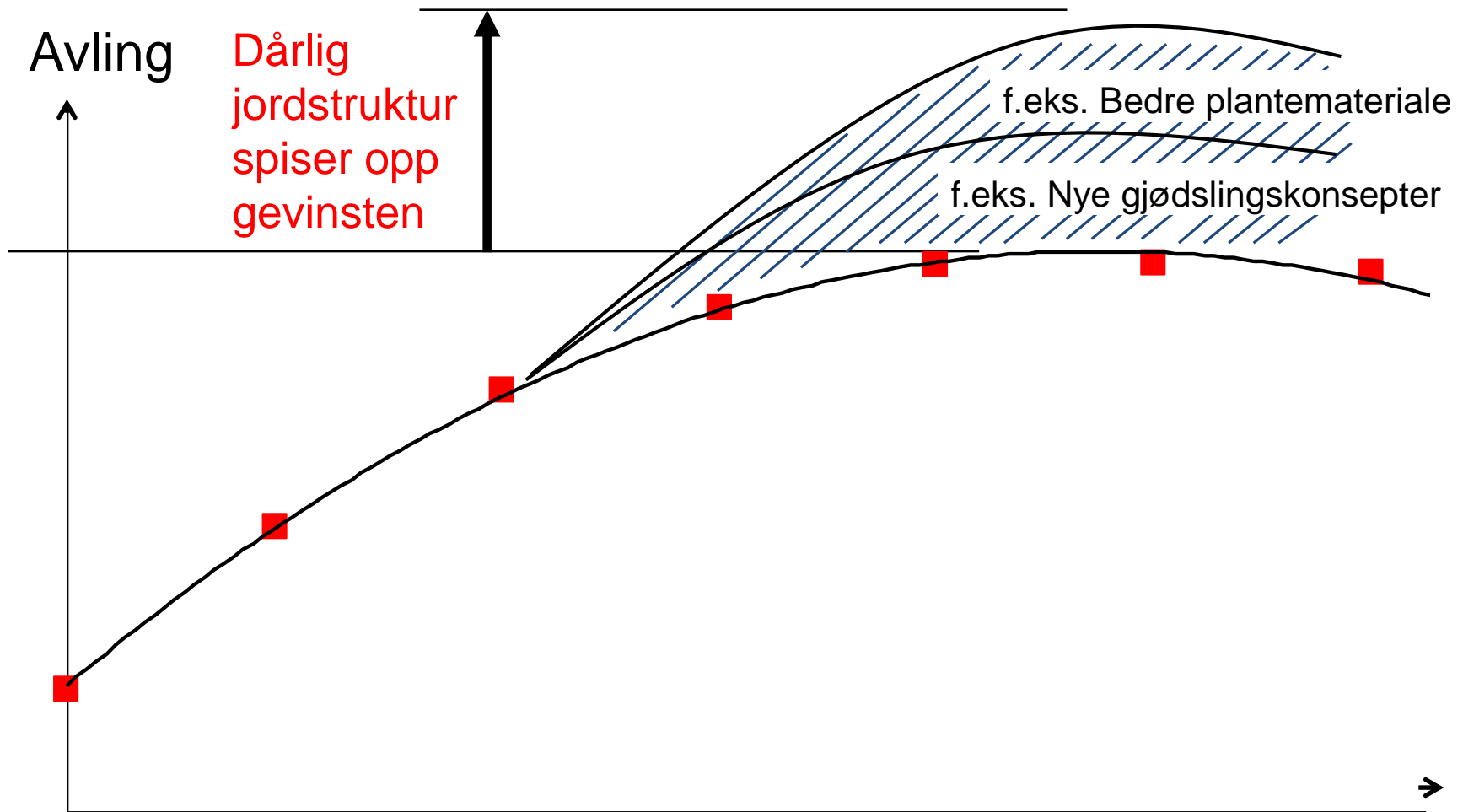

Når påvirkes avlingskomponentene?

← Grunnlagsfase → ← Konstruksjonsfase → ← Produksjonsfase →

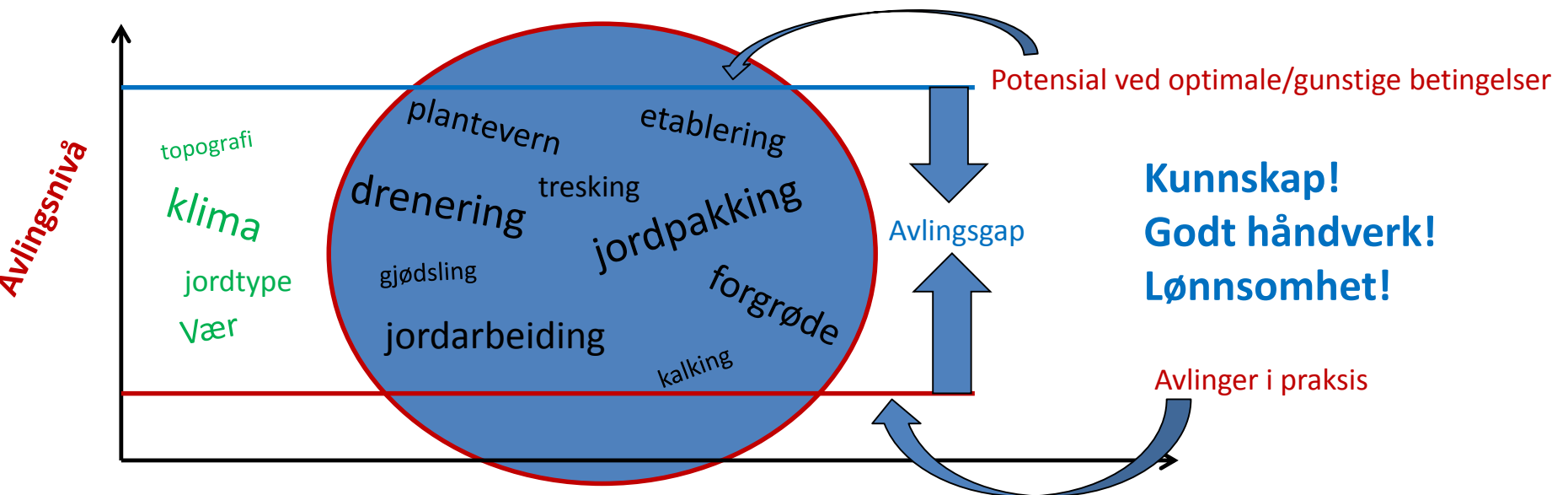
Produksjonspotensialet hos sortene utnyttes ikke!

- Arealproduktiviteten

Agronomi for optimalisering av dyrkingsgrunnlaget

Parallelt fremme best mulig resultat under suboptimale forhold

Tiltak for økt norsk kornproduksjon

Tiltak	Betydning
Øke kornarealet	XXXXX
Redusert jordpakking, bedret jordstruktur, tilpasset jordarbeiding	XXX
Drenering	XXX
Vekstskifte	XXX
Mer optimalt plantevern (sopp)	XXX
Sorts-, artsvalg, foredling	XX
Optimalisert gjødsling	XX
Mer optimalt plantevern (øvrige)	XX

Beregning av laglighet for jordarbeiding

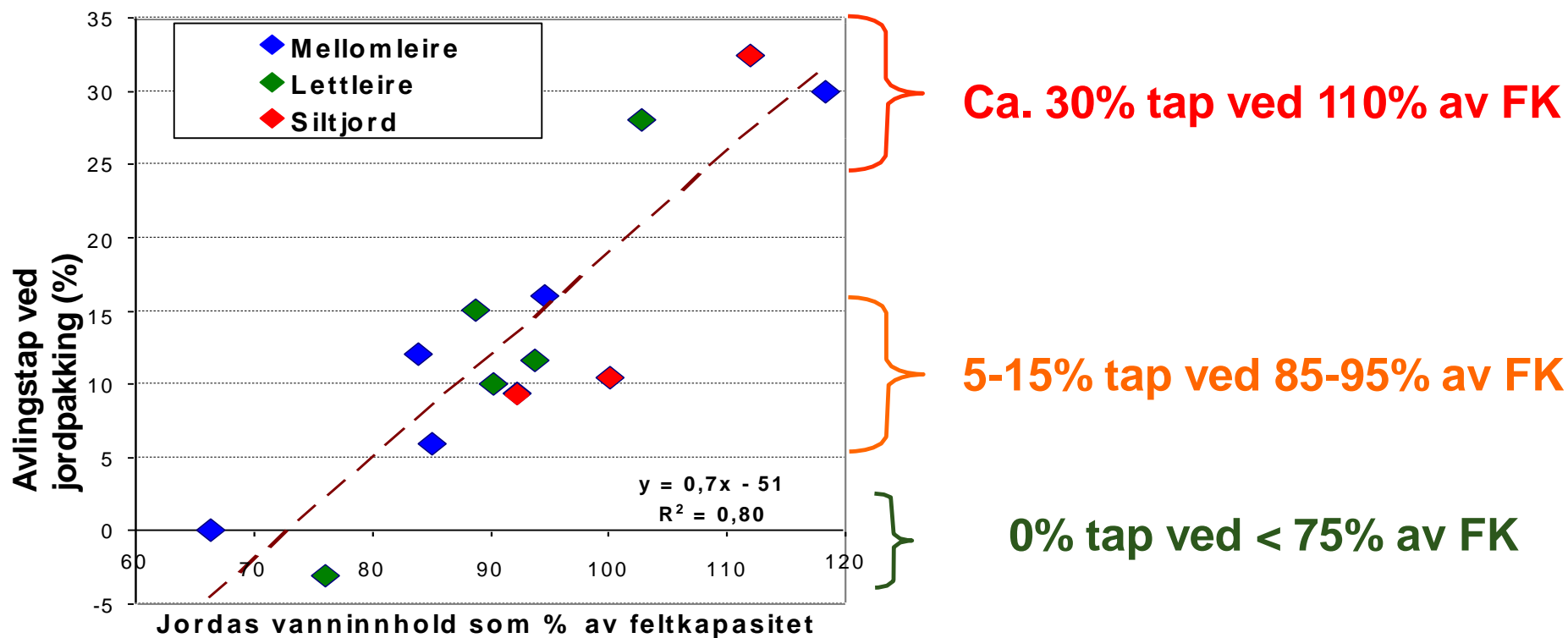
- 1. Krav:** Det øverste jordlag (eks. 0-20 cm) skal ha tørket til et akseptabelt nivå:
  - f. eks. til 90% av feltkapasitet betyr at det må fordampes
  - ca. 5 mm vann fra sandjord og ca. 9 mm vann fra leirjord
- 2. Krav:** Selv når 1. kravet er oppfylt, må det ikke ha kommet nedbør nylig som gjør jordoverflaten for klinete for kjøring

Kilde: Hugh Riley, 1988

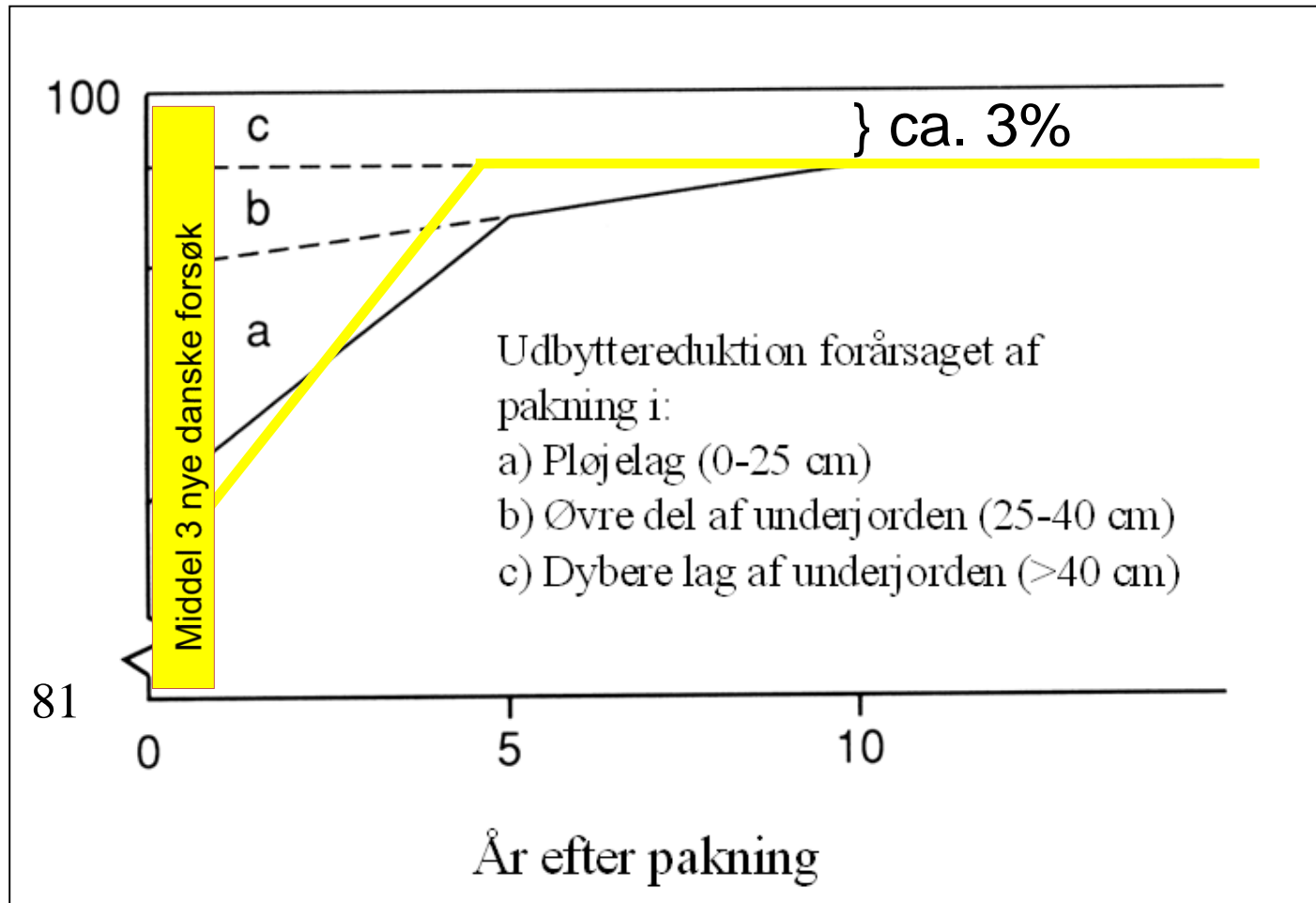
Hva skjer ved såing i ulaglig jord?

Avlingsnedgang funnet etter jordpakking ved ulikt vanninnhold i jorda (vårkorn):

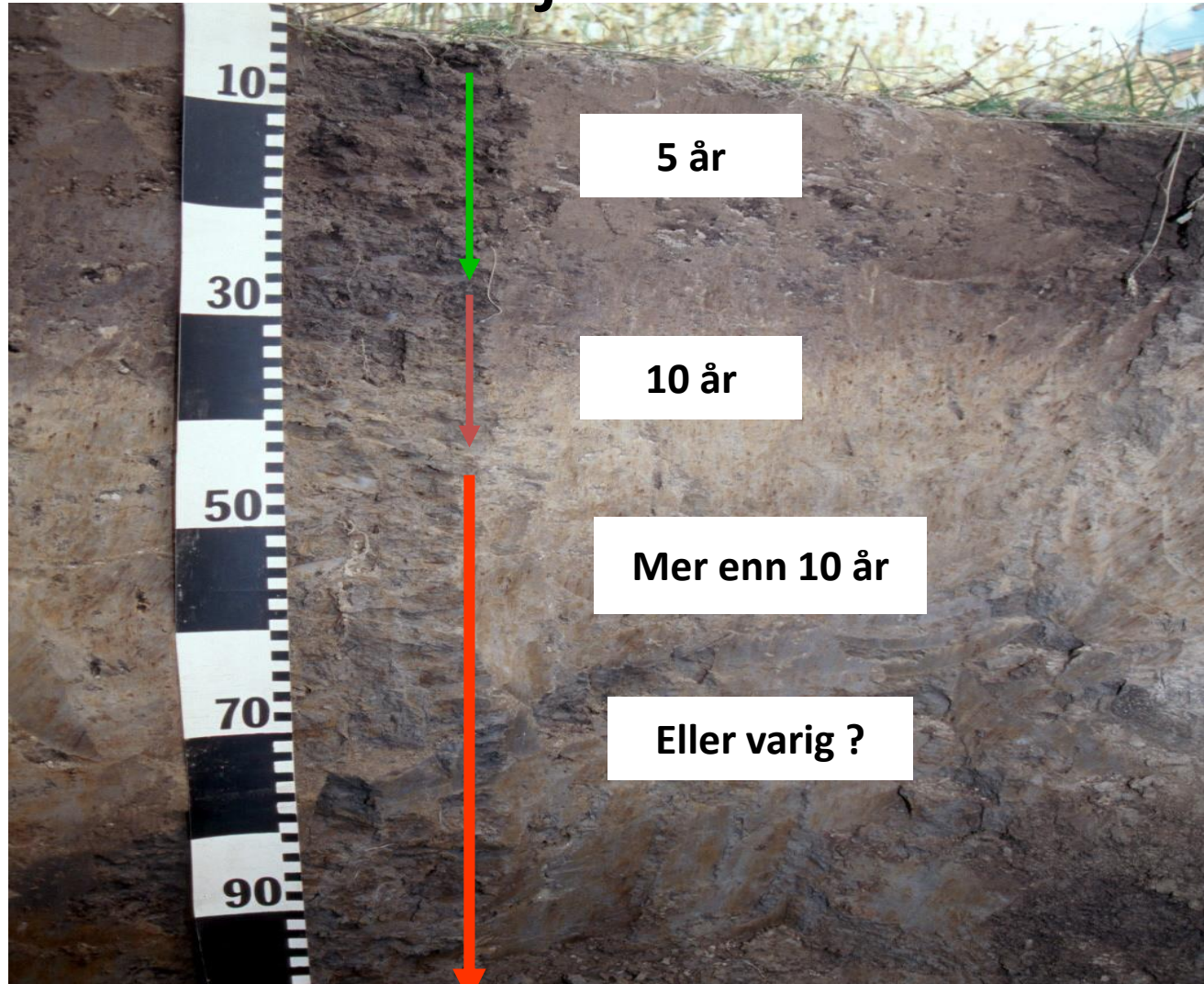
(etter data fra Marti 1983 og Riley 1983)

Internasjonal forsøksserie med jordpakking med stor hjullast fra

Kilde: Trond Børresen, NMBU

Varigheten av jordpakking på ei leirjord

Kopi av
Illustrasjon
laget av
Trond Børresen

25.09.2015

Kjell Mangerud

Foto: L.T. Strand

Betydning for pakkeskader på jord

I topplaget

- **Lufttrykk i dekket**
- **Hjuldimensjon**
- **Fuktighet**
- **Antall kjøringer**
- Aksellast
- Trekkraft
- Kjørehastighet

Under plogsåla

- **Aksellast**
- **Antall kjøringer**
- **Fuktighet**
- Hjuldimensjon
- Lufttrykk
- Kjørehastighet

Welcome to Terranimo® International

Terranimo® is a model for prediction of the risk of soil compaction due to agricultural field traffic

Start Terranimo® by clicking one of the buttons to the right

The different versions provide country-specific soil types

Terranimo® Global

Terranimo® Finland

Terranimo® Denmark

Terranimo® Switzerland

Terranimo® Norway

Terranimo® Belgium-Flanders

www.terranimodk.dk

An introduction to Terranimo®

Utvikling av “Terranimo” for norske forhold er et samarbeid mellom Århus universitet, Skog og landskap, Bioforsk og NMBU som del av prosjektet AGROPRO og er finansiert av NFR.

Hjem Hjelp / Innledning

TERRANIMO® NORGE

Språk Norsk Login

Velg maskin Beskriv sted Resultat: Belasting i bæreflate Resultat: Profil av jordstyrke og belastning

Maskinpark

Traktor

Selvgående

Redskap

Husdyrgjødselspreder 170 HP traktor

Klikk rød sirkel for å velge aksling

Klikk på "hjul" for å velge hjullast og lufttrykk i dekk

Modellen beregner trykkfordelingen under landbruksdekk og jordas styrke i forhold til å tåle formendring

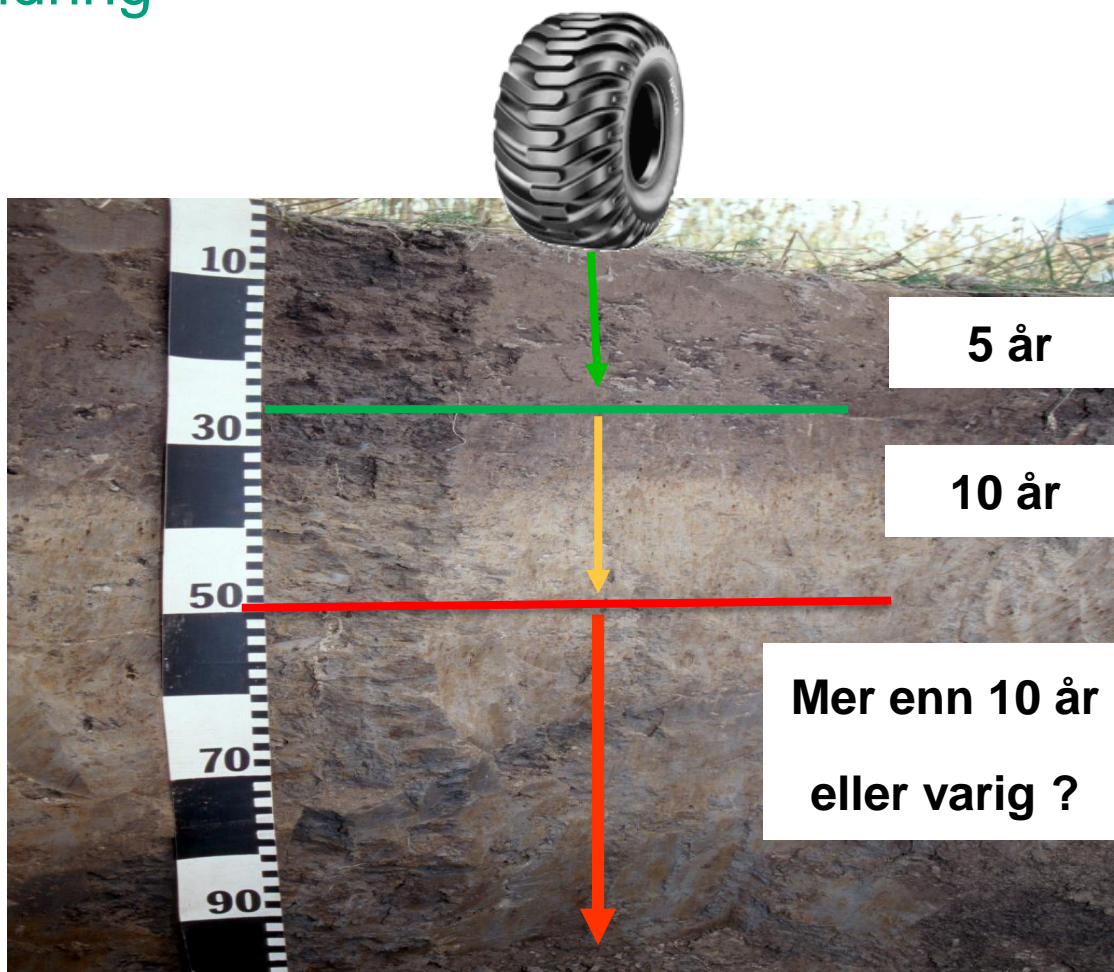
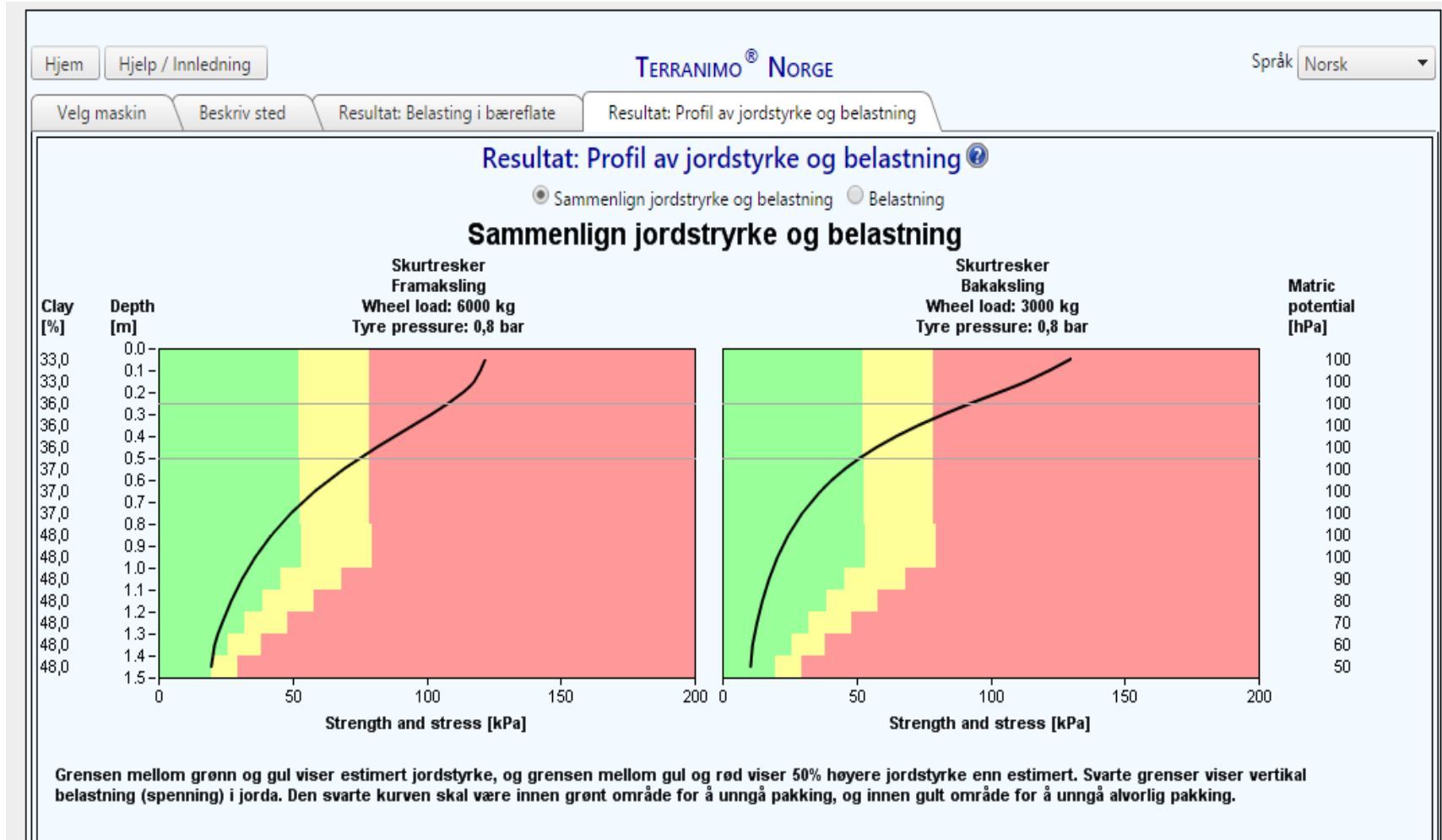
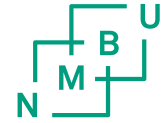

Foto: L.T. Strand

Skurtresker, tung leirjord, fuktig, (18000 kg)

Vekstskifte

Forgrøde – betydning for avling og kvalitet

Sjukdomssanering

Næringstilgang

Jordstruktur

Ugras

Avling

Kvalitet

Hl-vekt

Protein

(Falltall)

Mykotoksiner

**Redusert bruk av
innsatsmidler**

Forgrøde effekt!

Kornarter og sorter

Kornarter og sorter

- Spre risiko
  - Arter
  - Sorter
  - Vårkorn / høstkorn
- Utnytte sortenes egenskaper
  - Resistens
  - Sort x sted (jordart)
  - Sort x behandling
- Sortsblanding?

Sortsfelt høsthvete Øsaker 2015.

Sort	Avling rått korn, kg/daa
Olivin	723
Magnifik	634
Finans	895
Ellvis	882
Kuban	735
Skagen	803
Jantarka	832
KWS Ozon	1012

Arts-/sortsstrategi for økt norsk korndyrking?

– Høstkorn har størst avlingspotensiale

- Høsthvete
- Rug
- Rughvete

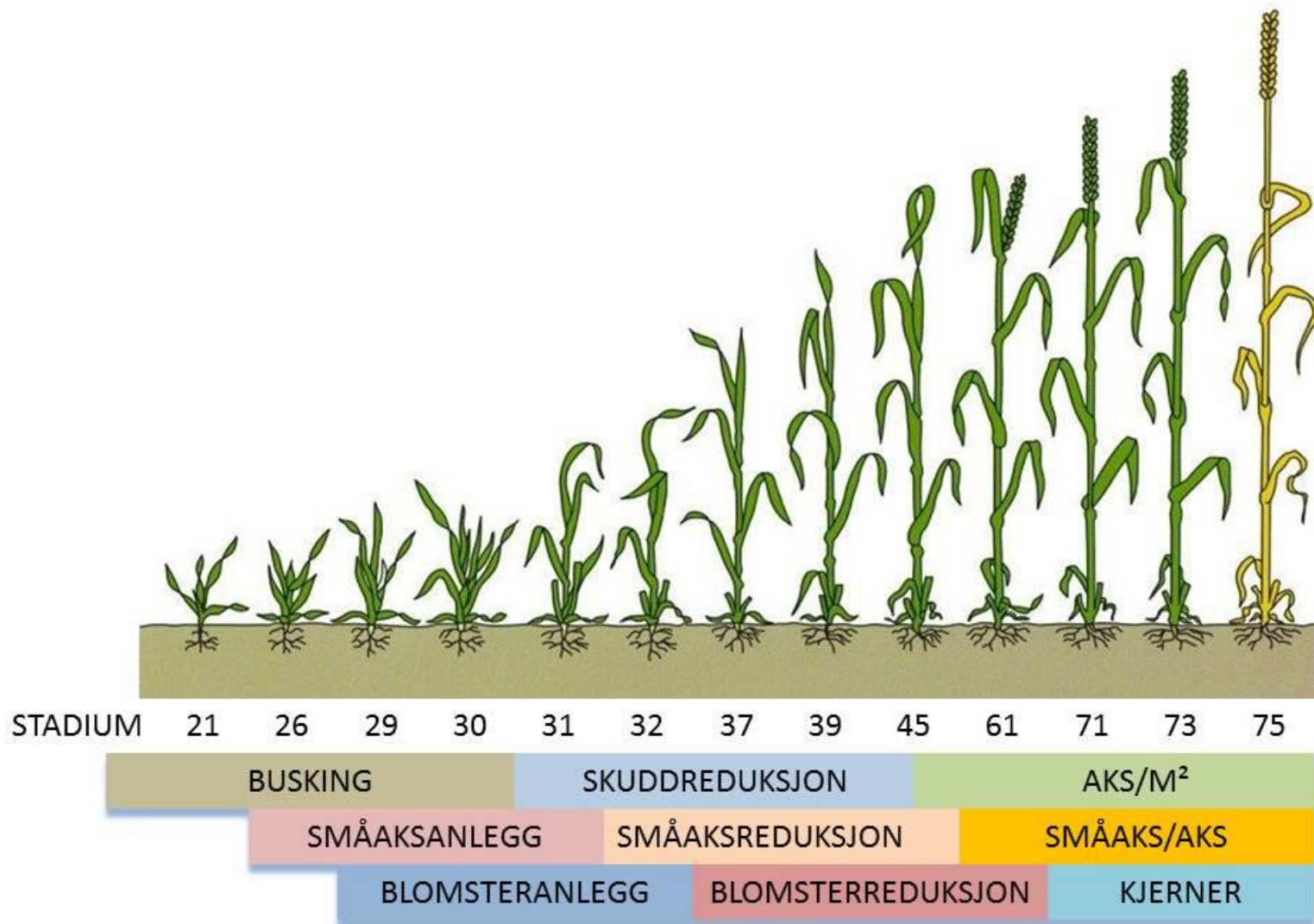
Kvalitet / anvendelse?

Næringsforsyning

Når påvirkes avlingskomponentene?

Næringsforsyning

- Optimal næringsforsyning gjennom hele sesongen
  - Vårgjødsling
  - Delgjødsling
  - Tilleggsgjødsling
  - Bladgjødsling
- Hjelpemidler
  - Jordanalyser
  - Bladanalyser
  - Div. sensorer

Plantevern

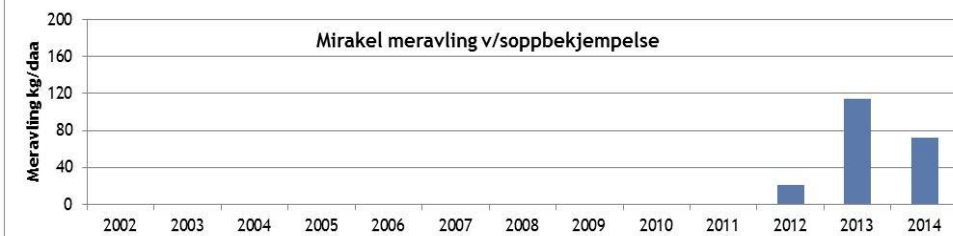
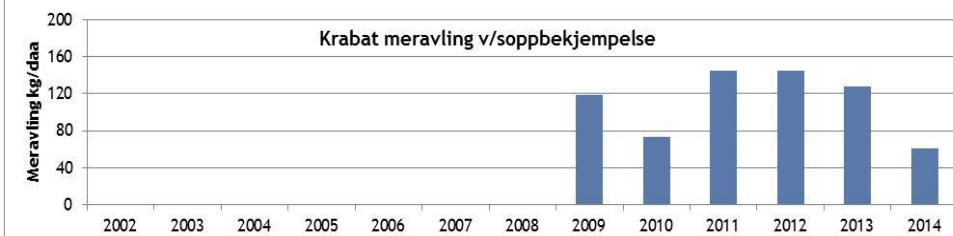
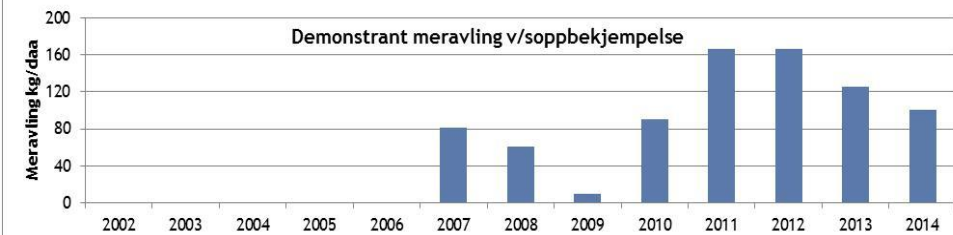
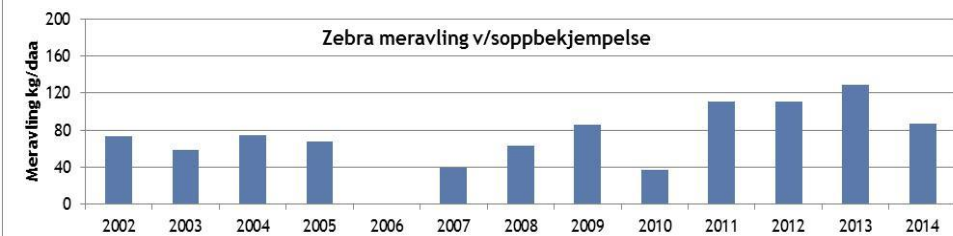
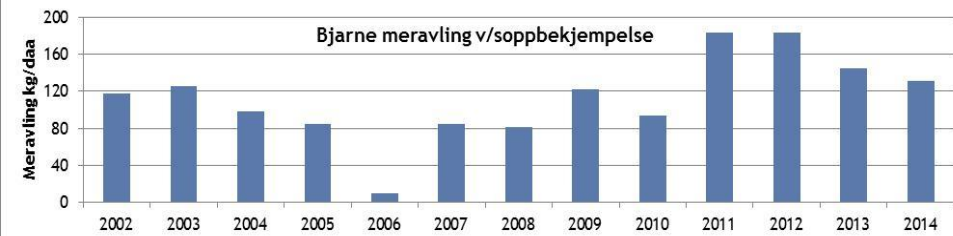
Plantevern

- Favorisere kulturplantene framfor skadegjørere
- Kjenne skadegjørere
- Økonomisk skadeterskel
- Integrerte strategier
  - Forbygge
  - Prognoser og varsling
  - Bekjempe
- Resistensstrategi

Hvor stor meravling kan en vente?

- Stor variasjon mellom år
- Og mellom sorter

Kilde: Unni Abrahamsen, NIBIO

Sortsfelt høsthvete Øsaker 2015.

Med og uten behandling mot sopp.

Råavling kg/daa

Sort	Avling rått korn, kg/daa		Meravling Kg/daa
	Ubehandlet	Soppbehandlet*	
Olivin	723	969	246
Magnifik	634	901	277
Finans	895	999	104
Ellvis	882	1062	180
Kuban	735	1000	265
Skagen	803	1005	202
Jantarka	832	1013	181
KWS Ozon	1012	1051	39

* 150 ml Stereo + 80 ml Proline

Strategi sjukdomsbekjempelse

- Kjenne skadegjøreren
- Sette inn tiltak til riktig tid
- Sette inn riktig tiltak – dose, middel
- Viktigst å beskytte flaggblad og aks fram mot modning
- NB! Resistensstrategi

Dyrkingstekniske tiltak

- Unngå skader av jordpakking
- Vekstskifte er viktig
- Økt presisjon i agronomiske tiltak
  - Stedfestet jordinformasjon
  - Bedret plantehelse
  - Optimal pH
  - Optimal gjødsling
- Forsterket fokus på driftsledelse og mekaniseringslinjer

Faktaark

1 Planlegging av vekstsesong

2 Fra svart til grønt

3 Stråstrekning til flaggblad

4 Fra flaggblad til blomstring

5 Fra blomstring til tresking

6 Kornet er i hus

7 Høst Korn

www.kornforum.no

Takk for oppmerksomheten!

